

Aandachtspunten bijdrage Philip van Nieuwenhuizen, wnd. voorzitter Aannemersfederatie Nederland Bouw & Infra (AFNL), bij jubileumcongres 10 jaar AFNL op 27 juni 2018 in Ede

Dames en heren,

Graag heet ik u van harte welkom op het jubileumcongres van Aannemersfederatie Nederland Bouw & Infra. In het bijzonder onze gastsprekers –staatssecretaris Mona Keijzer, Bernard Wientjes, Jan Willem van de Groep en Dolf Jansen, onze panelleden, externe gasten en onze twee afscheid nemende bestuurders – Henk Klein Poelhuis en Gijs Buijs -, en hun familieleden.

Velen van u zullen zich afvragen is 10 jaar een jubileum? De meningen verschillen daarover, maar wij vonden van wel. Zeker, gezien onze oprichtingsgeschiedenis, waar aanpalende organisaties zich afvroegen of een Federatie wel nodig was en bestaansrecht had. Welnu, dat bestaansrecht is in de afgelopen 10 jaar wel bewezen, waarmee volgens mij tegelijk het nut van de Aannemersfederatie is bewezen. Een Federatie als koepelorganisatie, met alleen maar branches met uitsluitend mkb-leden. Een Federatie als verlengstuk voor branches om hun gezamenlijke belangen te behartigen, informatie te verstrekken en mkb-ondernemers waardevolle adviezen te geven. Maar ook om branches te stimuleren zich verder te profileren, en – niet in de laatste plaats – een missie om kleine en middelgrote aannemersbedrijven die plaats in de bouwkolom te geven, die recht doet aan het eminente belang van onze bedrijven in de samenleving en een gelijk speelveld te creëren.

Ik neem u in mijn inleiding kort mee in een aantal cruciale punten voor de toekomst, maar ik blik af en toe ook even terug op de afgelopen 10 jaar.

Allereerst ben ik erg blij dat we vandaag opnieuw als gastspreker een bewindspersoon van het ministerie van Economische Zaken hebben. Bij het oprichtingscongres was dat minister Maria van der Hoeven en nu staatssecretaris Mona Keijzer – zij het in iets andere vorm dan u wellicht had verwacht. Daarover straks meer.

Ik ben verheugd dat zij ons wil toespreken, niet in de laatste plaats omdat er een paar parallellen zijn te trekken met het oprichtingscongres op het gebeid van economische en bouwzaken in het kader van innovatie, anders bouwen in de keten, topsectoren en aanbesteden. Henk Klein Poelhuis zei in zijn speech bij het oprichtingscongres op 18 juni 2008: “Wij zijn het naar onze leden verplicht het bouwproces en de bouwkolom, die hier en daar nog conservatieve trekjes vertonen en het gelijke kansen principe niet altijd omarmen, stevig op te schudden. We moeten niet alleen anders denken, maar vooral anders doen. Want daar ontbreekt het helaas in de bouw nogal eens aan; veel goede voornemens, maar weinig concrete vooruitgang.”

En daaraan hebben we als AFNL geprobeerd de laatste jaren een steentje bij te dragen. Niet dat we er al zijn, maar er worden stappen gezet. En dat die stappen wellicht nog te klein zijn - zoals ongetwijfeld Bernard Wientjes en Jan Willem van de Groep zullen aangeven - ben ik met hen eens. Maar, dan moeten we in de bouwketen, zowel horizontaal als verticaal, de rijen sluiten en er ook écht vol gezamenlijk voor gaan en écht samenwerken. Niet ieder voor zich, maar samen. Het overgrote deel van de bouwprocessen voltrekt zich nog langs de lijnen van de hiërarchie in de bouwketen. Hierdoor blijft veel specifieke kennis, innovativiteit en kwaliteit onbenut.

Er moet een cultuuromslag plaatsvinden in de gehele bouwgerelateerde sector, die minder alleen op prijs is gericht en meer op kwaliteit en innovatieve oplossingen inzet. Al bij het tot stand komen van het Topsectorenbeleid in 2011 pleitten wij voor de Topsector Bouw. Sterker nog de bouw- en infrasector is het fundament waarop alle andere Topsectoren kunnen bouwen. En om die cultuuromslag te kunnen maken, moet ruimte worden gecreëerd voor ontwikkeling van nieuwe producten en vernieuwende projecten. De sector kan veel meer dan alleen bouwrijp maken en vol- en afbouwen. De grote uitdagingen voor de bouwsector voor de toekomst zijn het verduurzamen en energiezuinig maken van bestaande woningen en bedrijfspanden, het gasloos bouwen, en dat in combinatie met herbestemmen van leegstaande kantoren tot combinaties van nieuwe woon-, werk- en leefomgeving. Met daarnaast de aanleg van een toekomst- en klimaatbestendige

infrastructuur en een zo optimaal mogelijke mobiliteit. Ga daar maar aanstaan! Wij vinden dat de sector, uitgedaagd door deze maatschappelijke eisen aan en vraagstukken van woon-, werk- en leefmilieu en betrokken bij sociale innovatie en jongeren, het verdient volwaardig mee te draaien in het topsectorenbeleid. En, zo, samen met kennis- en onderzoeksinstellingen innovaties te ontwikkelen om de toekomstige uitdagingen te realiseren. Gezamenlijk optrekken hierin is voor het mkb cruciaal. En, alhoewel het lang heeft geduurd – als AFNL pleitten wij er in 2011 al voor -, komt er nu een Topsector-status voor de bouw. Hierdoor kunnen de zo belangrijke innovaties in producten en projecten in samenwerking met kennis- en onderzoeksinstituten worden gerealiseerd. We rekenen er op dat we als mkb-bedrijven en -organisaties volwaardig kunnen meedraaien in die Topsector-status. Maar we gaan er ook van uit dat dit voor mkb-aannemers uitmondt in een gelijk speelveld op de opdrachtgeversmarkt.

In het kader van samenwerken zijn in onze achterban de laatste jaren in ieder geval een aantal samenwerkingsverbanden ontstaan die er klaar voor zijn, zowel tussen branches onderling binnen de Federatie, maar ook met samenwerkingscoalities met branches buiten de Federatie, ik noem u de NOA -de afbouwsector-, waar we vooral samen mee optrekken op het gebied van onze politieke lobby. Maar ook met NVB-Bouw –ik denk aan de actie Bouw Nou Op- en Cumela-Nederland –in het kader van Beter Aanbesteden- vormen we gelegenheidscoalities om samen sterker te staan. Maar ook met Bouwend Nederland lijkt het erop dat we in ieder geval op arbeidsvoorwaardengebied dichter bij elkaar komen.

Samen sterker...., was dat niet ook het credo in 2008, bij de oprichting !

Als mkb-aannemers bij uitstek moeten we elkaar opzoeken en versterken en kijken waar samenwerkingsverbanden liggen in de keten. En niet omdat samenwerken nu eenmaal een moderne kreet is, maar echt samenwerken aan werk; aan opdrachten dus!

Niet in de positie van onderaannemer, niet ondergeschikt aan anderen, maar als volwaardige partner. Wij als mkb-aannemers zijn specialisten op een bepaald vakgebied en dat is iets waarop we ons de komende jaren nog veel meer moeten profileren; wij zijn dé vakspecialisten in de bouw. Dat kan door elkaar als mkb-aannemers in de keten op te zoeken, samen te ondernemen, samen opdrachtgevers te zoeken en samen projecten aan te nemen. In de infrasector zijn de eerste samenwerkingsverbanden met opdrachtgevers in de vorm van het MKB-Convenant, niet voor niets omarmd door de TaskForce Bouw. Ik ben er trots op dat het één van onze branches – MKB INFRA - is die het initiatief daartoe heeft genomen. Ook horen wij bij de gespecialiseerde aannemers en de burgerlijke en utiliteitsbouwers geluiden waar samen met opdrachtgevers, zoals woningbouwcorporaties, wordt opgetrokken. En op onze brief aan alle colleges van B&W in Nederland hebben we in ieder geval een aantal positieve signalen ontvangen van gemeenten die samen met het mkb zaken willen doen. Cruciaal om de komende jaren de bouwopgave, waarin heel veel gebouwd, herbouwd, gerenoveerd en gerestaureerd zal worden, te kunnen realiseren.

In dit verband wil ik nog wel iets zeggen over het economisch tij en 10 jaar AFNL. Als AFNL zijn we gestart op een moment dat het er om spande. Beurzen waren gekelderd en het ging niet best. In de crisistijd togen we zeer veelvuldig naar Den Haag met de nota BouwAlarm onder de arm en vervolgens met onze nota 'Brandstof voor haperende bouwmotor'. En niet zonder succes, want een groot aantal maatregelen om de gevolgen van de crisis iets te verzachten zijn daardoor gerealiseerd, denk aan de tijdelijke btw-verlaging. En natuurlijk kan ik niet om onze actie heen, waarbij we met onze bouwbusjes een tour langs alle Tweede Kamer bouwwoordvoerders in Nederland maakten – van Noord naar Oost en Midden en van West via Midden naar Zuid – Daarbij hadden we één centrale boodschap 'MKB-aannemers willen bouwen!'. Hoe we dat wilden, hebben we alle politici op locatie uitgelegd, uitmondend in een slotdebat in Nieuwspoor met alle fractiewoordvoerders. Ook denk ik aan ons zwartboek schijnzelfstandigen, waaruit later de Wet Aanpak Schijnzelfstandigen (WAS) van het ministerie van SZW tot stand is gekomen, helaas gefrustreerd en tot een WASsen neus gemaakt door het ministerie van Financiën. Het steeds terugkerende thema, waar we dan ook constant en alle jaren aandacht voor hebben gevraagd, was en is: Neem het MKB als uitgangspunt voor beleid.

Het mkb moet weer de motor van de economie worden, meer dan 95% van de ondernemingen zijn mkb-bedrijven en voor deze ondernemers is het voldoen aan grote hoeveelheden, vaak complexe regels, een zware opgave. In dit verband ontkom ik er niet aan een paar stokpaardjes op sociaal vlak te berijden.

MKB-aannemers willen graag meer medewerkers in vaste dienst nemen en terug naar een verhouding van voor de crisis van ongeveer 70% vast, 30% flex. Juist aan die vaste krachten ontleent het mkb z'n onderscheidend vermogen. Echter, dit lukt alleen als de politiek besluit twee jaar loon doorbetalen bij ziekte af te schaffen en in te krimpen naar in ieder geval één jaar, de risico's van de transitievergoeding in het ontslagrecht weg te nemen en het te starre regime van ontslagmogelijkheden te versoepelen. In dit verband roep ik politiek en sociale partners op naar de mkb-praktijk te luisteren! Het overheidsbeleid moet daarnaast beter bijdragen aan het technisch onderwijs in kleinschalige bedrijfstakken van gespecialiseerde aannemers en afbouw, zodat voldoende gekwalificeerde 'handjes' voor de toekomst kunnen worden opgeleid. Als dat niet gebeurt, kunnen we ook niet bouwen. Tevens moet voor werknemers in de sector bouw-, afbouw en infra, die al vanaf jonge leeftijd zware beroepen vervullen, een meer realistische pensioenregeling mogelijk worden als zij bijvoorbeeld al 45 jaar werken in de sector. Wegnemen van dit soort risico's en creëren van deze mogelijkheden leiden tot een beter functionerende arbeidsmarkt met meer vaste duurzame banen, waardoor de sector weer als aanjager van de economie kan gaan fungeren. En het mkb uiteindelijk weer zijn functie als banenmotor kan gaan vervullen.

En daarmee kom ik aan mijn laatste, maar misschien voor de AFNL wel het belangrijkste succes voor de achterban van de afgelopen jaren om een gelijk speelveld voor het mkb te creëren. Naar aanleiding van onze verkiezingsnota 'MKB in bouw, afbouw en infra; knuffelbeest of bindende kracht en bron van welvaart' en de daarna ingediende 2 brede moties, aangenomen bij de begrotingsbehandeling van EZ in 2016, komt er inmiddels de **MKB-Toets**. Een MKB-Toets op alle nieuwe wet- en regelgeving voor bedrijven. Dit voorkomt dat mkb-ondernemers worden geconfronteerd met hoog overvliegende of in de praktijk niet werkende wet- en regelgeving. Wij pleiten hier reeds jaren voor en hopen dat hiermee een eind gaat komen aan goed bedoelde regelgeving die in de praktijk van het mkb verkeerd uitwerkt. Ook dit heeft lang geduurd, maar de eerste pilots met de MKB-Toets draaien op dit moment. Maar het kan ons niet snel genoeg gaan. Want er komt weer de nodige nieuwe regelgeving op het mkb af. En zo'n MKB-Toets kan voorkomen dat deze nieuwe wetten en regels net als bij een aantal andere wetten verkeerd uitwerken. Een MKB Toets op de in wording zijnde 'Wet Arbeidsmarkt in balans' zou gelijk kunnen aangeven hoe deze wet voor het mkb gaat uitwerken.

En als geluiden niet bedriegen, gaat na de zomer ook de commissie Van Straalen aan de slag met alle inmiddels bestaande wet- en regelgeving die voor het mkb in de praktijk verkeerd uitwerkt. Wij hebben als AFNL ons lijstje al ingediend. Nu nog de uitwerking. Wij wensen Van Straalen en zijn commissie heel veel succes, bieden graag de helpende hand en blijven er bovenop zitten.

Ik sluit af. Maar dat doe ik niet zonder twee grondleggers van deze club te bedanken. Ik weet dat ik daarmee een aantal andere bestuurders tekort doe. En uiteraard hadden deze twee dit ook niet gekund zonder onze secretariaatsmedewerkers, maar ik wil onze inmiddels voorm. voorzitter Henk Klein Poelhuis en voorm. directeur Wim van der Maas hier absoluut genoemd hebben. Zonder hen was er geen Aannemersfederaties geweest. Zij waren de dragende en bouwende krachten in de moeilijke eerste jaren in crisistijd, die de AFNL op de kaart hebben gezet.

Nieuwe bestuurders en directie zijn ingewerkt en een nieuwe voorzitter staat in de startblokken. Op hun schouders rust de taak voort te bouwen op het stevige fundament en bouwwerk waaraan deze twee heren jarenlang met hart en ziel hebben gebouwd.

En dan sluit ik nu echt af en kondig ik graag de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, mevrouw Mona Keijzer, aan, die ons via een 'straalverbinding' met Den Haag, zal toespreken. Helaas kon zij hier niet lijfelijk aanwezig zijn, daar het hoogste politieke orgaan – onze Tweede Kamer – een beroep op haar doet deze middag.